

Praktijkonderwijs

is kansrijk!

Notitie kansrijk adviseren
Sectorraad Praktijkonderwijs

Inhoud

1. Samenvatting.....	3
2. Praktijkonderwijs is kansrijk	3
2.1. Wat is praktijkonderwijs?	3
2.2. Kansrijke uitstroom praktijkonderwijs	4
2.3. Uitstroom naar werk	4
2.4. Uitstroom naar mbo	4
2.5. Uitstroom naar vmbo	4
3. Kansrijk adviseren.....	5
3.1. Aanleiding voor kansrijk adviseren.....	5
3.2. Eerste resultaten kansrijk adviseren	6
3.3. Invoering van de doorstroomtoets	6
4. Effecten kansrijk adviseren voor leerlingen van het praktijkonderwijs	7
4.1. Substantieel meer afstroom van het vmbo naar het praktijkonderwijs	7
4.2. Minder aanmeldingen in leerjaar 1 van het praktijkonderwijs.....	7
4.3. De gevolgen van afstromen voor pro-leerlingen	8
5. Bespreekpunten met netwerkpartners.....	9
5.1. Praktijkonderwijs is juist kansrijk	9
5.2. Het realiseren van een enkelvoudig advies pro	10
5.3. De doorstroomtoets niet afnemen bij leerlingen met een IQ onder de 75	10
5.4. Het tegengaan van opwaartse druk vanuit de politiek en de maatschappij.....	10
5.5. Passend adviseren in plaats van kansrijk adviseren	11
6. De Sectorraad Praktijkonderwijs	12

1. Samenvatting

Praktijkonderwijs is kansrijk. Praktijkonderwijs leidt leerlingen op tot een baan die ertoe doet of tot een vervolgopleiding. Praktijkonderwijs zou dan ook als een goede optie moeten worden gezien bij kansrijk adviseren. Het doel van kansrijk adviseren is immers dat leerlingen op een plek terechtkomen die past bij hun capaciteiten, talenten, ontwikkeling en interesses.

Toch gaan steeds minder leerlingen van de basisschool naar het praktijkonderwijs. In het kader van kansrijk adviseren wordt het schooladvies praktijkonderwijs steeds vaker opgehoogd naar vmbo-bb. Hierdoor komen ook echte pro-leerlingen op het vmbo terecht. Veel van deze leerlingen kunnen het hogere schooladvies echter niet waarmaken. Na een jaar stromen ze alsnog af van het vmbo naar het praktijkonderwijs, teleurgesteld, gedemotiveerd en met weinig zelfvertrouwen. Het is erg lastig om deze leerlingen alsnog te motiveren voor onderwijs. Kansrijk adviseren leidt er in de praktijk dus vaak toe dat pro-leerlingen juist minder kans krijgen om hun talenten en mogelijkheden optimaal te benutten.

De bespreekpunten met onze netwerkpartners zijn:

- Praktijkonderwijs is juist kansrijk
- Het realiseren van een enkelvoudig advies pro
- De doorstroomtoets niet afnemen bij leerlingen met een IQ lager onder de 75
- Het tegengaan van opwaartse druk vanuit de politiek en de maatschappij
- Passend adviseren in plaats van kansrijk adviseren

In deze notitie wordt nader ingegaan op de achtergrond van kansrijk adviseren, de gevolgen van kansrijk adviseren voor leerlingen in het praktijkonderwijs en de bespreekpunten met onze netwerkpartners.

2. Praktijkonderwijs is kansrijk

2.1. Wat is praktijkonderwijs?

Praktijkonderwijs is een schoolsoort in het reguliere voortgezet onderwijs. In Nederland zijn 177 scholen voor praktijkonderwijs met in totaal ongeveer 29.000 leerlingen. Praktijkonderwijs is bedoeld voor leerlingen van 12 t/m 18 jaar die sterk zijn in praktische vakken. Voor een deel van de leerlingen is praktijkonderwijs eindonderwijs. De leerlingen leren in kleine klassen vooral vanuit de praktijk en door te doen. Hierbij is veel ruimte voor maatwerk. De leerlingen worden opgeleid voor beroepen waar in Nederland grote vraag naar is, zoals metselaar, schoonmaker, heftruckchauffeur of winkelmedewerker. Daarnaast is het onderwijs gericht op het vergroten van de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid van de leerlingen in de maatschappij. In het praktijkonderwijs kunnen leerlingen tal van branchecertificaten, praktijkverklaringen en diploma's behalen om zo hun kansen op de arbeidsmarkt en bij vervolgopleidingen te vergroten.

Om toegelaten te worden tot het praktijkonderwijs is een Toelaatbaarheidsverklaring Praktijkonderwijs (TLV Pro) nodig. De TLV wordt afgegeven door het samenwerkingsverband passend onderwijs. Hierbij dienen de volgende landelijke toelatingscriteria te worden gehanteerd:

- Het IQ van de leerling ligt tussen 55 en 80.
- De leerling heeft een leerachterstand van drie jaar of meer op twee van de volgende domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen, spellen. Eén van de twee domeinen dient inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen te zijn.

2.2. Kansrijke uitstroom praktijkonderwijs

Praktijkonderwijs is een prima vooropleiding voor vervolgonderwijs of uitstroom naar werk. Uit de Uitstroommonitor Praktijkonderwijs najaar 2023 blijkt dat 94,9% van de leerlingen succesvol is geplaatst door pro-scholen. Er is sprake van een succesvolle plaatsing wanneer een jongere uitstroomt naar werk, een toeleidings/trainingstraject, een (v)mbo-opleiding of dagbesteding.

Tabel 1. Resultaten uitstroommeting bij cohort 2022-2023

	Uitstroom najaar 2023 n=5511
Arbeid	26.3%
Mbo bbl (arbeid en leren)	10.8%
Mbo bol (leren)	40.1%
Toeleidings-/trainingstraject	3.3%
Andere pro school	4.7%
Vmbo	3.4%
Vso	2.8%
Verhuizing buitenland	1.1%
Dagbesteding	2.4%
Geen werk of school	3.5%
Onbekend	1.6%
Totaal	100%

Bron: *Uitstroommonitor praktijkonderwijs 2023*

2.3. Uitstroom naar werk

Een groot deel van de leerlingen stroomt vanuit het praktijkonderwijs rechtstreeks uit naar werk (deels in combinatie met een vervolgopleiding). De pro-scholen beschikken over een groot werkgeversnetwerk. Vanaf leerjaar 3 gaan leerlingen al stagelopen, waarbij zij worden begeleid door de school en het stagebedrijf. Vaak leiden stages tot een arbeidscontract. Als daar geen sprake van is, dan bemiddelen de scholen bij het vinden van een passende, bestendige baan. Nadat leerlingen zijn uitgestroomd, worden ze nog twee jaar gevolgd en bieden de scholen, indien nodig, nazorg en begeleiding.

2.4. Uitstroom naar mbo

Tevens stroomt een groot deel van de leerlingen uit naar een mbo-opleiding. Dit kan op twee manieren:

- De leerling volgt de entree-opleiding (mbo-1) in het laatste jaar van de pro-opleiding. De leerling kan daarna direct doorstromen naar mbo-2 op het mbo. Indien de leerling uitstroomt naar werk, kan de pro-school bemiddelen bij het vinden van een passende, bestendige baan.
- Na de pro-opleiding volgt de leerling de entree-opleiding in het mbo. Deze opleiding duurt een jaar. Daarna kan de leerling doorstromen naar mbo-2. Het is ook mogelijk dat de leerling uitstroomt naar werk. Via deze route kan de pro-school echter niet meer bemiddelen bij het vinden van een passende, bestendige baan.

2.5. Uitstroom naar vmbo

Sinds schooljaar 2019-2020 experimenteert het ministerie van OCW met de pilot onderbouwklas pro-vmbo. Deze pilot maakt het tijdelijk en formeel mogelijk voor pro- en vmbo-scholen om samen onderwijs te verzorgen voor leerlingen waarover twijfel bestaat wat de juiste plek voor hen is: praktijkonderwijs of vmbo met eventueel leerwegondersteuning. Van september 2019 tot mei 2024 wordt de pilot onderbouwklas pro-vmbo gemonitord en geëvalueerd.

In 2023 is een voortgangsnotitie verschenen.¹ In de voortgangsnotitie wordt aangegeven dat alle scholen een duidelijke toegevoegde waarde zien van de onderbouwklas voor leerlingen die via deze route de overstap naar het vmbo maken. Met extra tijd komen deze leerlingen met meer potentieel steviger en beter op hun plek terecht in het vmbo. Maar ook voor leerlingen die deelnemen aan de onderbouwklas en de overstap niet maken en ook degenen die al snel tot de conclusie komen dat zij op het pro op hun plek zijn, is er winst. Voor de eerste groep zit de winst in dat ze wel geselecteerd zijn als groep die meer uitdaging behoeft en soms ook sneller kan doorstromen naar een (voorbereidende) entreeroute. Voor de laatste groep is deelname aan de onderbouwklas een kans om zelf/met hun ouders tot de ontdekking (en acceptatie) te komen dat zij prima op hun plek zijn in het praktijkonderwijs.

3. Kansrijk adviseren

3.1. Aanleiding voor kansrijk adviseren

In 2020 kregen de basisscholen volop te maken met de gevolgen van de coronapandemie en de daarmee gepaard gaande coronamaatregelen. De prioriteit van de scholen lag bij de organisatie van het onderwijs op afstand en de opvang van leerlingen met ouders in vitale beroepen. Aangezien de scholen hier al hun energie voor nodig hadden, besloot de toenmalige minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs, minister Slob, dat in 2020 geen eindtoets zou worden afgenomen bij leerlingen van groep 8.² Hiermee werd het voorlopig schooladvies meteen een definitief advies, zonder kans tot bijstelling. Wel riep hij vo-scholen op om leerlingen ruimhartig toe te laten op school en kansrijk te plaatsen.³

In het Tweede Kamerdebat van 29 april 2020 zei de minister toe de effecten van het wegvallen van de eindtoets te monitoren. De monitoring werd uitgevoerd door DUO.

DUO volgde deze groep leerlingen in de eerste drie jaar van het vo. Uit het eerste rapport van DUO over het wegvallen van de eindtoets bleek dat de gemiddelde definitieve adviezen in het schooljaar 2019-2020 lager waren dan in voorgaande jaren, door het wegvallen van de mogelijkheid op bijstelling van het schooladvies.⁴ Vooral het percentage leerlingen met een advies vmbo-gt/havo tot vwo was gedaald, terwijl het percentage leerlingen met een advies vmbo-bb tot vmbo-gt was toegenomen. Verder bleek dat met name de leerlingen uit meer kwetsbare milieus hierdoor werden geraakt, aangezien hun schooladvies in voorgaande jaren vaker werd bijgesteld naar aanleiding van de eindtoets.

In 2021 ging de eindtoets wel weer gewoon door. Door de coronamaatregelen was het schooljaar 2020-2021 echter nog steeds anders dan normaal. De leerlingen uit groep 8 hadden gedurende periodes in zowel het voorgaande schooljaar in groep 7 als in het huidige schooljaar in groep 8 afstandsonderwijs gevolgd. Vooral leerlingen die thuis weinig ondersteuning kregen, hadden leerachterstanden opgelopen. Tot het moment dat de eindtoets werd afgenomen, was er nog geen tijd geweest om deze leerachterstanden in te lopen.

¹ Pilot onderbouwklas pro-vmbo, voortgangsnotitie 2023, SEO economisch onderzoek, auteurs Emina van den Bergh en Eva Voncken, in opdracht van het ministerie van OCW, 31 augustus 2023.

² Kamerbrief minister Slob, 18 maart 2020, betreffende eindtoets

³ Brief minister Slob, 17 april 2020, betreffende de overstap van primair naar voortgezet onderwijs in 2020

⁴ Rapport wegvallen eindtoets, DUO, 2-12-2020

Na een oproep van onder meer de PO-Raad, de VO-raad, het Lerarencollectief, AOb en de AVS riep minister Slob op om bij het schooladvies en bij een eventuele heroverweging na de eindtoets kansrijk te adviseren.⁵ Dit houdt in dat bij twijfel over het meest passende advies, een optimistische inschatting wordt gemaakt van wat leerlingen kunnen bereiken. Dit kan bijvoorbeeld door leerlingen een dubbel schooladvies te geven of door vooral te kijken naar de potentie van de leerling.

3.2. Eerste resultaten kansrijk adviseren

Uit het tweede rapport van DUO bleek dat de resultaten van de eindtoets in 2021 weer vergelijkbaar waren met de toetsresultaten van voor de coronapandemie. Wel werd het advies van groepen met een groter risico op achterstand vaker naar boven bijgesteld dan voor de coronapandemie gebeurde.⁶

Leerlingen met een groter risico op achterstand kregen dus vaker een kansrijker schooladvies en na heroverweging vaker een bijgesteld advies.

Het kansrijk adviseren wordt als een succes gezien. In zijn brief van 14 maart 2022 gaf de toenmalige minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs, minister Wiersma, aan: “Met een kansrijk schooladvies en een kansrijke plaatsing in het vo komen leerlingen op de plek terecht die past bij hun capaciteiten, ontwikkeling en interesses.” Hij riep de scholen dan ook op om wederom kansrijk te adviseren.⁷

3.3. Invoering van de doorstroomtoets

Vanaf schooljaar 2023-2024 is de doorstroomtoets ingevoerd. Hierbij is kansrijk adviseren staand beleid geworden. Naar aanleiding van het aangenomen amendement-Paul⁸ moeten basisscholen voortaan het schooladvies naar boven bijstellen indien het advies van de doorstroomtoets hoger uitvalt dan het schooladvies. Alleen als het in het belang is van de leerling, kan de school besluiten het advies niet te verhogen. De school moet dit echter wel motiveren. Als het resultaat op de doorstroomtoets lager is dan verwacht, dan mag de basisschool het schooladvies niet wijzigen.

Met betrekking tot het praktijkonderwijs is er echter een probleem. De doorstroomtoets hanteert als laagste toetsadviescategorie pro/vmbo-bb. Het is dus niet mogelijk om een enkelvoudig toetsadvies pro te krijgen. In het beleid is daarom een uitzondering gemaakt voor leerlingen met een schooladvies voor het praktijkonderwijs die het toetsadvies ‘pro/vmbo bb’ krijgen. De basisschool is in dat geval niet verplicht om het schooladvies naar boven bij te stellen. In de praktijk leidt het dakpanadvies pro-vmbo-bb echter tot veel onduidelijkheid bij ouders en leerlingen, omdat het suggereert dat zij kunnen kiezen.

⁵ Kamerbrief minister Slob, 2 februari 2021, betreffende oproep voor een kansrijke overstap van groep 8-leerlingen naar het voortgezet onderwijs

⁶ Rapport wegvallen eindtoets en verplichte schoolsluitingen 2020-2021, DUO, 9-12-2021

⁷ Kamerbrief minister Wiersma, 14 maart 2022 (31293, nr. 612)

⁸ Amendement Paul (Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 35671, nr. 10)

4. Effecten kansrijk adviseren voor leerlingen van het praktijkonderwijs

De reacties op kansrijk adviseren zijn over het algemeen dus positief. Kansrijk adviseren zou bijdragen aan kansengelijkheid en ervoor zorgen dat leerlingen meer kans hebben om op een hoger niveau te eindigen dan de eindtoets aangaf.

Toch bereiken de Sectorraad steeds meer signalen dat kansrijk adviseren ook negatieve effecten heeft, vooral voor leerlingen van het praktijkonderwijs.

4.1. Substantieel meer afstroom van het vmbo naar het praktijkonderwijs

De Sectorraad Praktijkonderwijs kreeg het signaal van scholen voor praktijkonderwijs dat de zijinstroom in het praktijkonderwijs is toegenomen sinds de invoering van kansrijk adviseren. Om na te gaan of deze signalen ook feitelijk kloppen, heeft de Sectorraad op basis van data van DUO de landelijke instroomcijfers in het praktijkonderwijs geanalyseerd over de jaren 2020, 2021, 2022 en 2023. Uit de DUO-cijfers kwam een duidelijk beeld naar voren.

Tabel 2. Het landelijk totaal aantal leerlingen dat vanaf het eerste jaar vmbo is ingestroomd in het praktijkonderwijs

Herkomst leerling	2020	2021	2022	2023	2021 t.o.v. 2020	2022 t.o.v. 2020	2023 t.o.v. 2020
vo-brugjaar 1	310	317	348	400	2%	12%	29%

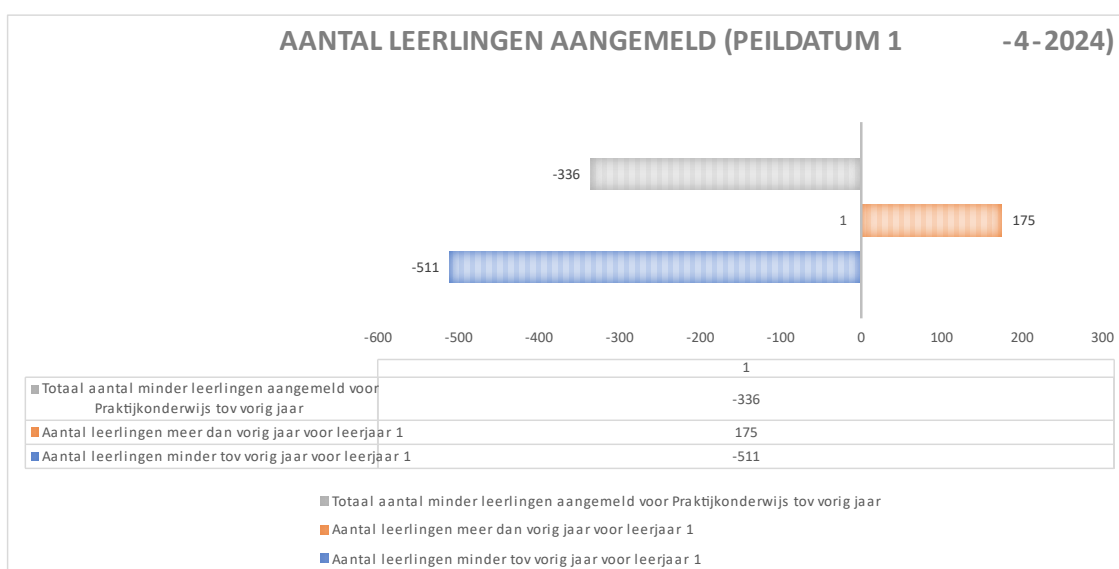
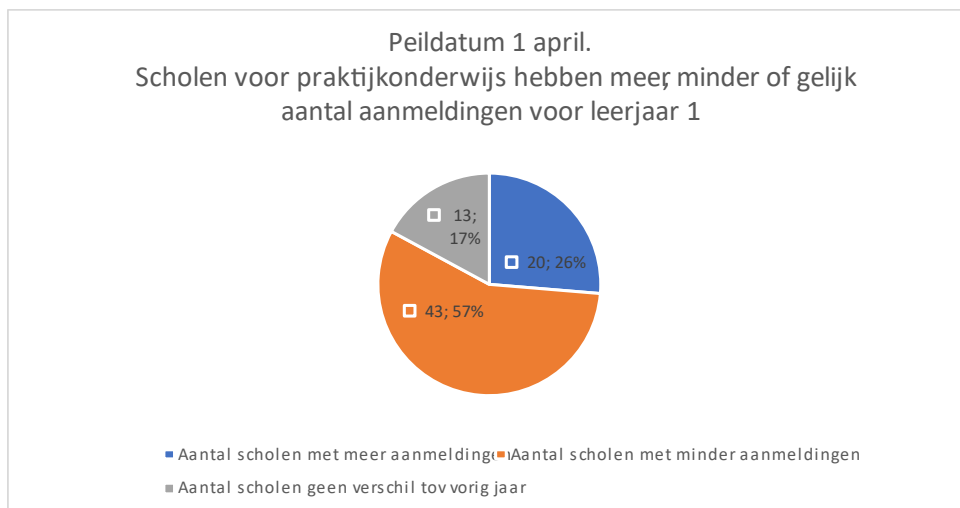
Uit de analyse blijkt dat de zijinstroom vanuit vo-brugjaar 1 in 2023 met 29% is toegenomen ten opzichte van 2020 (het laatste jaar dat de schooladviezen niet zijn opgehoogd als gevolg van kansrijk adviseren). In 2022 was de stijging 12% ten opzichte van 2020.

Dit betreffen vaak leerlingen die kansrijk zijn geplaatst op het vmbo, maar dit hogere advies toch niet kunnen waarmaken. Na een jaar vmbo stromen deze leerlingen alsnog af naar het praktijkonderwijs.

4.2. Minder aanmeldingen in leerjaar 1 van het praktijkonderwijs

Schooljaar 2023/ 2024 is het eerste jaar waarin gewerkt wordt met de doorstroomtoets. Basisscholen zijn verplicht om het schooladvies naar boven bij te stellen indien het advies van de doorstroomtoets hoger is dan het schooladvies. Deze verplichting geldt weliswaar niet voor leerlingen die als schooladvies praktijkonderwijs hebben gekregen. Toch krijgt de Sectorraad Praktijkonderwijs signalen van scholen voor praktijkonderwijs dat het aantal aanmeldingen voor het eerste leerjaar van het praktijkonderwijs fors is afgenomen sinds de invoering van de doorstroomtoets. Vaak wordt het pro-advies toch opgehoogd naar een vmbo-bb-advies, al dan niet onder druk van ouders.

Er zijn nog geen cijfers beschikbaar van DUO over het aantal aanmeldingen in leerjaar 1 van het praktijkonderwijs in 2024. Gezien de zorgwekkende signalen die de Sectorraad Praktijkonderwijs van de scholen kreeg, heeft de Sectorraad daarom zelf een uitvraag gedaan onder de 177 scholen voor praktijkonderwijs in Nederland. 77 scholen hebben de enquête ingevuld. De enquête bevestigde de zorgwekkende signalen.

Indien de resultaten van de enquête worden geëxtrapoleerd naar de totale aantallen leerlingen die jaarlijks instromen, dan is de instroom in het eerste leerjaar van het praktijkonderwijs landelijk naar schatting met 14% tot 15% gedaald. Er zijn uitschieters in de grote steden met dalingen tot wel 50%.

Veel van deze leerlingen waren al toegelaten tot het praktijkonderwijs, maar zijn naar aanleiding van de uitslag van de doorstroomtoets alsnog naar het vmbo gegaan. De kans is groot dat deze leerlingen het niet gaan redden in het vmbo, waardoor de afstroom⁹ vanaf het vmbo naar het praktijkonderwijs in de komende jaren nog verder zal toenemen.

4.3. De gevolgen van afstromen voor pro-leerlingen

Afstromen heeft grote negatieve gevolgen voor pro-leerlingen. Pro-leerlingen hebben op de basisschool al jaren te kampen gehad met leerachterstanden. Vaak waren ze de slechtste van

⁹ Wij geven er de voorkeur aan om de woorden 'opstroom' en 'afstroom' niet te gebruiken, maar doen het in deze context juist wel. Niet zozeer omdat wij dit zo zien, maar wel omdat dit de maatschappelijke perceptie is en het daarmee het gevoel van de leerlingen uitdrukt.

de klas. Hierdoor hebben deze leerlingen vaak weinig zelfvertrouwen en een laag zelfbeeld. De pro-scholen zien veel van deze leerlingen echter langzaam opbloeien zodra ze in de eerste klas van het praktijkonderwijs zitten. Eindelijk zitten deze leerlingen op een niveau dat bij hen past. Ook kunnen ze leren op een manier die bij hen past, namelijk niet uit boeken, maar in de praktijk, door te doen. De leerlingen ontdekken dat ze wel degelijk vaardigheden en talenten hebben. Hun zelfvertrouwen en zelfbeeld groeien, want ze worden opgeleid tot een beroep dat ertoe doet, in sectoren met volop werkgelegenheid en met een kansrijke toekomst. Ook stromen veel leerlingen door naar een vervolgopleiding, dit keer vol zelfvertrouwen.

De pro-scholen ervaren echter dat dit anders verloopt voor leerlingen die vanuit het vmbo afstromen naar het pro. Na jarenlang de slechtste van de klas te zijn geweest in het basisonderwijs, moeten deze leerlingen vervolgens ook weer op hun tenen lopen in het vmbo. Weer hebben ze moeite om het niveau aan te kunnen. In plaats van op te bloeien in het vo, worden hun zelfvertrouwen en zelfbeeld nog lager. Leerlingen raken gedemotiveerd, haken af en komen thuis te zitten. Als ze dan uiteindelijk na twee of drie jaar afstromen naar het praktijkonderwijs, is dit wederom een faalervaring. Zwaar beschadigd en gedemotiveerd komen ze uiteindelijk op het pro terecht. Het is erg lastig om deze leerlingen alsnog te enthousiasmeren voor onderwijs. In de praktijk blijkt dat deze leerlingen ongeveer een jaar nodig hebben om te wennen en om hun plaats te vinden in het praktijkonderwijs. Indien dit niet lukt, stromen deze leerlingen alsnog door naar het vso, omdat gedrag inmiddels bovenliggend is.

In de praktijk blijkt dus dat het, in tegenstelling tot leerlingen van andere schoolsoorten, voor leerlingen met een pro-advies vaak gunstiger is om te starten in het pro en op te stromen naar een hogere schoolsoort, dan om af te stromen.

5. Bespreekpunten met netwerkpartners

De Sectorraad Praktijkonderwijs zou over de volgende onderwerpen graag nader willen spreken met zijn netwerkpartners:

5.1. Praktijkonderwijs is juist kansrijk

Vaak wordt uitgegaan van hoe hoger, hoe beter. Een hoger schoolniveau zou betere toekomstmogelijkheden bieden aan leerlingen. Praktijkonderwijs biedt leerlingen echter goede kansen richting de arbeidsmarkt of een vervolgopleiding. Binnen het praktijkonderwijs worden leerlingen opgeleid voor sectoren waarin volop werkgelegenheid is, zoals de bouw, schoonmaak, logistiek, groen, horeca en de detailhandel. Ongeveer 40% van de leerlingen stroomt vanuit het praktijkonderwijs rechtstreeks uit naar werk. De school begeleidt de leerlingen in de uitstroom naar een passende, bestendige baan.

Bijna de helft van de pro-leerlingen stroomt uit naar een mbo-opleiding. Veel pro-scholen bieden de mogelijkheid om de entree-opleiding (mbo niveau 1) in het laatste jaar van de pro-opleiding te volgen. Na het behalen van het entree-diploma binnen het praktijkonderwijs kan de leerling direct doorstromen naar mbo niveau 2 op het mbo. Als een leerling ervoor kiest om niet door te leren op het mbo maar uit te stromen naar werk, ondersteunt de pro-school bij het vinden van een passende, bestendige baan.

Het is ook mogelijk om na de pro-opleiding de entree-opleiding in het mbo te volgen.

Verder biedt de pilot onderbouwklas pro-vmbo aan pro-leerlingen de kans om na twee of drie jaar op een eenvoudige manier door te stromen naar het vmbo.

Praktijkonderwijs is dus bij uitstek een schoolsoort die volop kansen biedt om op te stromen. Met een pro-opleiding gaan leerlingen een kansrijke toekomst tegemoet.

5.2. Het realiseren van een enkelvoudig advies pro

De doorstroomtoets hanteert als laagste toetsadviescategorie pro/vmbo-bb. Het is dus niet mogelijk om een enkelvoudig toetsadvies pro te krijgen. In het beleid is wel een uitzondering gemaakt voor leerlingen met een schooladvies voor het praktijkonderwijs die het toetsadvies 'pro/vmbo bb' krijgen. De basisschool is in dat geval niet verplicht om het schooladvies naar boven bij te stellen. In de praktijk leidt het dakpanadvies pro-vmbo-bb echter tot veel onduidelijkheid bij ouders en leerlingen, omdat het suggereert dat zij kunnen kiezen. Soms oefenen ouders druk uit op de leerkracht om de leerling een vmbo-bb advies te geven. Dit advies komt immers uit de doorstroomtoets.

Veel leerkrachten gaan hierin mee in het kader van kansrijk adviseren. Hierdoor komen ook echte pro-leerlingen toch in het vmbo terecht. Veel van deze leerlingen stromen na een of twee jaar alsnog gedesilluseerd en gedemotiveerd af naar het praktijkonderwijs.

Dit kan worden voorkomen als ook een enkelvoudig advies pro kan worden gegeven naar aanleiding van de doorstroomtoets.

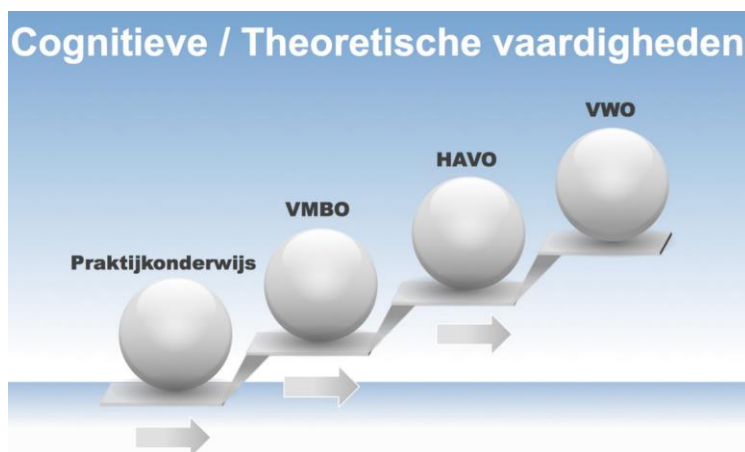
5.3. De doorstroomtoets niet afnemen bij leerlingen met een IQ onder de 75

Zolang nog geen enkelvoudig pro-advies kan worden afgegeven, adviseert de Sectorraad Praktijkonderwijs om de doorstroomtoets niet af te nemen bij leerlingen met een IQ onder de 75. In de Beleidsregel ontheffingsgronden eindtoetsing po staat dat de doorstroomtoets niet hoeft te worden afgenomen bij leerlingen met een IQ onder de 75. Veel basisscholen doen dit echter nog wel, waarna de leerling het dakpanadvies pro/vmbo-bb krijgt. Door de doorstroomtoets niet af te nemen, kan onduidelijkheid en discussie over het dakpanadvies worden voorkomen.

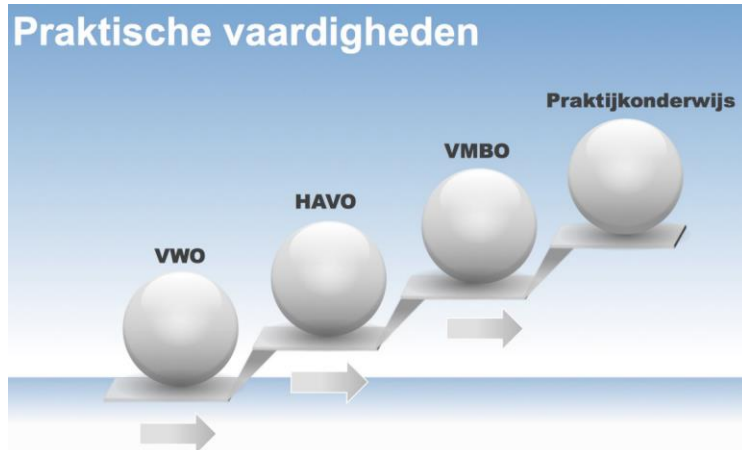
5.4. Het tegengaan van opwaartse druk vanuit de politiek en de maatschappij

Veel ouders, leerlingen en beleidsmakers zien het praktijkonderwijs nog steeds niet als een 'echte' schoolsoort, zoals het vmbo, de havo of het vwo. Dit komt mede doordat het onderwijsbeleid erop is gericht dat elke leerling een startkwalificatie haalt. Hierbij geldt: hoe hoger, hoe beter.

Daarbij ligt de nadruk op cognitieve/theoretische vaardigheden.

In de huidige samenleving is 'hoe cognitiever' in de praktijk echter lang niet altijd 'beter'. Op de arbeidsmarkt is een groot tekort aan praktisch opgeleiden. De banen liggen voor het oprapen. Men zou het dus ook kunnen omdraaien: hoe meer praktische vaardigheden, hoe beter.

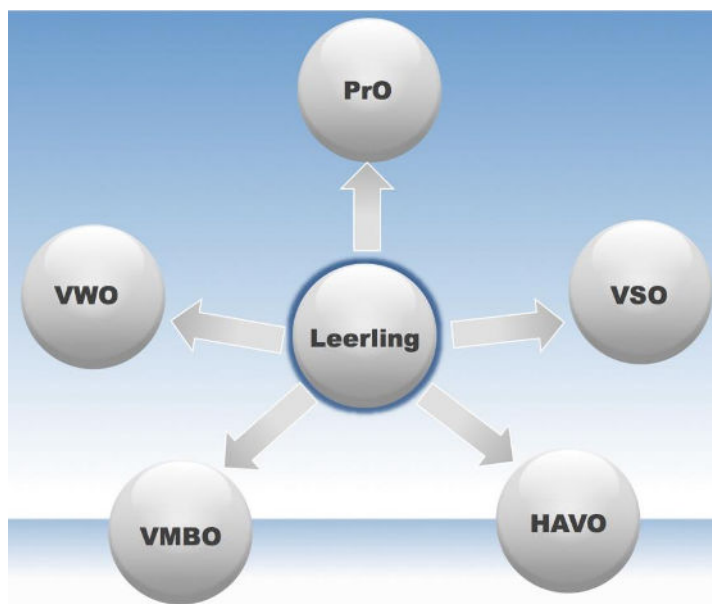

Het is van belang dat het praktijkonderwijs door ouders, leerlingen én beleidsmakers als een goede keuze wordt gezien, aangezien praktijkonderwijs volop kansen biedt aan leerlingen.

Opvallend is dat deze opwaartse druk vooral geldt aan het begin van het voortgezet onderwijs. In de hogere leerjaren van het voortgezet onderwijs is het beleid er steeds meer op gericht dat praktijkgericht vervolgonderwijs op het mbo als een prima vervolgopleiding wordt gezien voor havo- en vwo-leerlingen. Op de arbeidsmarkt is immers een groot tekort aan praktisch opgeleide mensen. In de hogere leerjaren van het voortgezet onderwijs wordt praktisch gericht onderwijs dus wel als kansrijk gezien.

5.5. Passend adviseren in plaats van kansrijk adviseren

Leerlingen ontwikkelen zich het beste in een leeromgeving die bij hen past. Bij het advies van de basisschool dient met name te worden gekeken naar welk niveau en welke inrichting het beste passen bij de talenten en interesses van de leerling. Het zou dan ook beter zijn om te spreken over 'passend adviseren' in plaats van 'kansrijk adviseren'.

6. De Sectorraad Praktijkonderwijs

De Sectorraad Praktijkonderwijs vertegenwoordigt de 177 scholen voor praktijkonderwijs in Nederland. De Sectorraad behartigt de belangen van de pro-leerlingen en de pro-scholen bij onder meer de politiek, bestuursorganisaties, onderwijsontwikkelaars en arbeidsorganisaties. Daarnaast richt de Sectorraad zich op het verbeteren van de onderwijskwaliteit, het bevorderen van innovatie en het vergroten van de naams- en inhoudelijke bekendheid van het praktijkonderwijs. De Sectorraad streeft hierbij altijd naar samenwerking en verbinding.

Colofon:

*Vereniging Sectorraad Praktijkonderwijs, gevestigd te Utrecht.
Stichting Kenniscentrum Praktijkonderwijs, gevestigd te Utrecht.*

*Postbus 85246
3508 AE Utrecht
T 06-57686058
E bureau@praktijkonderwijs.nl
Website: www.praktijkonderwijs.nl*

*Datum: 5 juni 2024
Auteur: Olga Toirkens*